

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:  
un an 20 cor. pe 1/4  
10 cor.; pe 1/4 de an  
cór.; pe 1 lună 2 cor.  
pentru România și  
străinătate pe an:  
40 franci.

manuscripte nu se napoiază

# TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima  
dată 14 bani; a doua oară  
12 bani; a treia oară 8 b.,  
și timbru de 60 bani de  
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și  
inserțiunile sunt a se plăti  
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se  
primesc.

## Curentul anti-transilvănean.

IV.

Curentul a luat proporții mari, după ce s'a înființat ziarul „România Jună” la Bac. rești. Programul acestui ziar pe de-o parte, și faptul că conducerea lui sunt angajați și căpitani Transilvăneni, au ridicat împotriva noastră un număr considerabil dintre ce călăuzesc opinia publică în România.

Programul „României Jună” e în mare parte în însăși năruirea sa; e de caracter reformativ. Principiile esențiale luate de basă, după cum am putut distinge, sunt: naționalismul, dinasticismul, susținerea și apărarea credinței și a armatei naționale; ear drept linie de conduită: cinstea, adevărul și intransigența. Nouă, Românii de aici, ne foarte firești aceste principii și iar elementare pentru întemeierea existența unui ziar românesc. Se vede însă că nu tot astfel și la București, — căci abia a intrat în brazda acestui ziar cu programul său și s'au vădit o mulțime de elemente împotriva lui.

Ziarul „Adevărul”, răspânditul și cosmopolit, a atacat „România Jună” pentru întreg programul ei. Ziarul „Dreptatea”, organul personal al dlui ministru Fleva, asemenea. Ziarele conservatoare „Epoca”, „La Roumie” și „Evenimentul” din Iași au susținut...

Firește, dacă ar fi fost o simplă tăcerare de gazete, n'am lua notiță, dar socotind, că la spatele fie-cărui ziar e o anumite parte de politicieni sau fracțiuni a opiniei publice. Ne privesc însă platforma pe care s'a făcut tăcerarea. Numitele ziare au atacat „România Jună” pe motiv că ar fi un ziar „Străinilor Ardeleni”, căci ar avea nici un drept să propovăduiască în Țeara românească principii ca cele ce sunt înscrise în programul său... Lupta dată împotriva „României Jună” nu era numai împotriva câtorva persoane — lucru ce ar avea atâta importanță — ci împotriva ideilor ce a desfășurat; și dat fiind, că aceste idei sunt sinteza principilor fundamentale, pe cari trebuie să se razime ideea unității noastre, prea evident, că luptă s'a declarat iar acestei idei, chiar idealului nostru comun. Avem dreptul de-a crede, că cei ce au dus campania în contra „României Jună” pe tema „ardelesmismului” sunt adversarii declarați ai idealului nostru național.

Acuzațiunile și epitetele la adresa transilvănenilor au curs ploaie în ambele ziare. „Brașovenii”, „Brăncovenii”, „trocarii”, „martirii de carnaval”, „martirii de cașcaval”, erau drăgălașele și zilnicele epitete dedicate fraților noștri stabiliți în România. Duceți-vă în Ardeal și propovăduiți acolo religia și naționalismul... „Pleștii” peste graniță, aici n'aveți drepturi...

... și câte alte apostrofări frățești.

Nu voiu cita toate necuviințele debitate de către „blăstematii neamului” (cum le a zis „România Jună” în mod atât de potrivit), — fie la adresa noastră, a celor de aici, ori a Transilvănenilor emigrați, — ci vom reproduce numai câteva pasaje dintr'un articol, de cari mai multe s'au scris. Acel articol a fost publicat de un anonim în ziarul „Antisemitul”, este intitulat „Robia Transilvănenilor” și pare a interpreta opinia întregului consorțiu antitransilvănean.

„E vorba de Românii transilvăneni, de martirii mai mult sau puțin martiri...” începe numitul articol.

„Aici (adecă în România) au găsit niște frați buni, cari nu i-au întrebat nici ce au făcut, nici de ce au venit; le au dat casă și masă, subvenții și slujbe grase. Luați corpul didactic, Academia, bibliotecile, ministerele și veți vedea că sunt literalmente împănate cu transilvăneni.

„Să le dăm, ziceau mai marii noștri, căci ei n'au libertate...” Și neavând libertate dincolo, au venit să o găsească la noi, și la noi, trebuie s'o mărturisim, prea multă libertate s'au luat!... Când s'au văzut atât de bine primiți, când și-au văzut traiul asigurat, au crezut că aveau un drept necontestat la aceasta (!!) și în loc să ne arete recunoștință pentru frățeștile noastre binefaceri, s'au socotit datorii să ne considere ca pe niște vaci de muls....

„Cinismul acesta nu-și poate găsi tălmăcire de cât în psihologia indidului care-l poate debita și așa sufletul fratelui din Transilvania. Deși de același sânge, de același neam cu noi, românul din Ardeal are altă structură sufletească de cât a celui de aici. Pe când Românul de aici e bun, milos, iertător și primitiv. — Românul din Transilvania, „mocanul” cum îi zice săteanul, e reu, plin de fiere, egoist, vindecativ, rău și trufaș....

„In toate părțile unde locuiesc ei prin România și unde trăiesc într'un fel de castă separată, Românii noștri îi detestă, pentru sufletul cănesc.... O spunem cu durere aceasta, — dar' vine vremea când chiar un adevăr atât de dureros trebuie dat lumină....”

Și în felul acesta încă alte multe. Chiar pe noi, cei cari am convocat la 1897 marele meeting din Arad, ne-a ocărit pentru că în loc de a face atunci vre-o ispravă mare — bunăoară să ne încăierăm cu poliția și miliția ce străjuia și urmăria fiecare pas al nostru — ne-am dus la biserică! Celor de la „Antisemitul” li se pare rușinoasă asemenea manifestațiune.

Acum, prea adevărat este, ce se scrie „România Jună”, că „blăstematii neamului”, cari în mod atât de revoltător ne îngrămădesc cu injurii, nu sunt Români, ci veneticii pripașiți pe la diferite ziare din București. Adevărat este și că directorul „Adevărului” se numește: Rubinstein, al „Epocii”: Pisanis, al „Dreptății”: Ranetti, al ziarului francez „La Roumanie”: Papamihalopoulos, ear' al „Antisemitului”: Gongopulos, cari împreună au încins marele dans anti-

transilvănean. Da, desigur nu pot fi Români aceia, cari îndrănesc a scrie în mod mai sâlbatic de cât cei mai asiatici Maghiari la adresa unei părți a neamului român. Și numele acestea de Ovrei și Levantini desigur micșorează foarte mult importanța pornirei.

Însă... vorba lui Lăpușeanu: „Proști — dar' mulți!...” Streinii vor fi ei, falși moralii încă pot fi, reii și fără nici un respect pentru neamul românesc sunt fără îndoială. Dar' cum se face de sunt un cor întreg? Cum de nu sare nici unul din celelalte ziare — căci slavă Domnului, mai sunt și ziare serioase în București, — pentru a combate acest strident cor de brotați veninoși? Cum de nu s'a mișcat până acum nimeni în stnul Ligii de pildă? Și cum se explică faptul, că frumoasele tendințe ale „României-Jună”, au ajuns să fie desavuate și de guvernul român prin „Tribuna” noastră din Sibiu?

Fără a afirma că există o solidaritate între toate elementele arătate, constat numai faptul în sine, care vorbește destul de concludent. E clar, că curentul vrăjmaș ideii de unitate este în plină dezvoltare, că în fruntea lui merg streinii și că nu întimpină rezistența necesară.

Efectul incuscării Ungurilor cu Ovrei se poate vedea măi ales în multele falimente frauduloase și hoții comise la atâtea bănci. La Kis Czel doar' Ovrei au mâncat milionul și acum, de curând, la Eger, tot Ovrei au „manipulat”. Atât de mult au zdruncinat Ovrei încrederea în băncile maghiare, că într'o scrisoare recentă adresată primăriei Aradului în afacerea ridicării unei biserici, episcopul Deseufy din Timișoara scrie că „la bănci banii destinați pentru biserică, nu sunt în siguranță!”

## Școala tribunistă și școala daianistă.

Dela un distins membru din Cluj al partidului național primim următorul articol, căru'i îi dăm loc cu plăcere și cu a căru'i cuprins ne și indentificăm:

Se desprimăvărează. După o iernă lungă și urcicioasă, ce amenința să prăpădească din rădăcină sămănăturile nobile și frumoase incolțite, pe cari le aruncaseră în holda cea întinsă a acestui popor românesc și le sădiseră iscusii noștri sămănători în cursul unei vremi de doi-spre-zece ani, — blândezele raze ale unui soare mai dulce de primăvară trezește în noi speranțe nouă. că bunul Dumnezeu își va îndrepta earșii față cără poporul său cel vrednic de viață, care însă pentru o clipă își uitase să păzească poruncile lui și căile prevedinței.

Aceia dintre noi, cari știu să prețuia-că pe cei ce se năsuiesc, ca prin sfaturile și faptele lor înțelepte să facă neamul românesc viața mai bună și mai sigură, vor ave un moment de sinceră bucurie sufletească acum, când după o lungă despărțire putem saluta earșii în mijlocul nostru pe acei vechi prietini și tovarăși de luptă cari

cu mână bogată au sămănat în inima și sufletul nostru sfaturi înțelepte și simțimentul iubirei de neam.

Este momentul reintrării în luptă a domnilor Eugen Brote și Ioan Slavici, de ale căror nume este strins legată epoca înscrisă în istoria noastră contemporană prin întemeierea și activitatea ziarului „Tribuna”.

Ne bucurăm, căci am cunoscut și au recunoscut și cei mai mari inimiști personali ai lor valoarea serviciilor aduse de acești doi bărbați în lupta noastră politică și culturală. Ne bucurăm, căci prea am simțit amar lipsa lor din mijlocul nostru și sperăm, că earșii împreună lucrând vom scăpa din încurcătura și beznă, în care ne-am înglodat, de când falnica „Tribună” de odinioară a fost smulsă din mâinile adevăraților întemeietori și a ajuns a fi condusă de chiar dușmanii de moarte ai ideilor și ai curentului tribunist.

Rezultatele obținute de școala tribunistă după o muncă grea și încordată astăzi ni-se arată clar la lumina adevărului istoric.

Atmosfera politică a partidului național se curățise, pentru-ca cu atât mai mândru să se desvoalte însuflețirea națională și interesul Românilor pentru soarta lor. În urma unei conduceri înțelepte se instituiseră disciplină în sinul partidului, tot Românul se simțea dator să cugete, își ține de fală chiar să intre în serviciul cauzelor obștești, și de frica controlului strict și a disprețului, de frica atimiei ce-i putea ajunge, scăzuse în mod îmbucurător numărul celor fricoși, nepăsători, trândavi și lași.

În fața acestui puternic curent de acțiune se înțelege, că a trebuit să se micșoreze foarte mult autoritatea pe terenul politic a acelora, cari au convingerea, că poporul român se poate feri mai bine, dacă se va feri cât mai mult de acțiuni supărăcioase pentru guvernul maghiar. Durerea pierderilor suferite și dorul de răsunare al conducătorilor politicii noastre moderate creștea în măsură, în care se lăția și alipirea și încrederea poporului în susținătorii „Tribunei”.

Când deci d-nii Slavici, Brote, Albini, A. C. Popovici au fost forțați de împregiurări ca să treacă în România, moderații au început să jubileze: momentul de mult așteptat al răsunării se apropia. Când președintele comitetului național numi de director al „Tribunei” pe Dr. Dăianu, discipulul școlii Mocsonyi, tot omul putea să priceapă, fără de a mai cunoaște cele petrecute după culise, operațiunea făcută în creerii politicii al dlui Rațiu și Coroianu. „Tribuna” nu mai era acum a tribunistilor” și dl Dăianu era persoana cea mai calificată, ca să renege și să compromită tot trecutul politic al acestui organ național și să conducă pas de pas opera de distrugere a tuturor rezultatelor dobândite într'o luptă serioasă de doi-sprezece ani.

Și s'a început goana teribilă în contra celor mai probați luptători ai națiunii. Martirii iubiți și preamăriți, ce-și jertfiseră averea și libertatea personală în temnițele ungurești, au fost puși pe lista „infamilor trădători”. Își poate închipi ori și cine, cu câtă competență pedagogică și a îndeplinit un teolog absolut și doctor în filosofie, profesor censurat, misiunea sa de educator al națiunii române în direcția apucată. Poporul cel ales, descendent al Romei și al divului Traian a trebuit să se adun la cre-

denta, că cei mai distinși filii ai sei sunt oamenii cei mai miserabili, vrednici de batjura lumii întregi, sunt înșiși vânzătorii travușii poporului. A trebuit săpăta groapa condusătorilor mișcării memorandiste, acamăți pe piața Clujului de mulțimea celor 20.000 de țărani români, pentru ca întreaga țară să se fie îngropată și discreditată. A trebuit să fie ca omuliat Dr. Vasile Lucaciu, cea mai înaltă expresiune a entuziasmului național, pentru ca să sece înșiși în suflet țara din inimă poporului român.

Astăzi simțim și vedem limpede efectele demoralizatoare și urgia școlii daia-niste, care mai ales în mintea necoaptă a unor tineri băiți și în sufletul celor ce cred că *honores multum mores*, a aflat, durere, nestul aderenței. Copiii de indignare și dispreț și de stricăciune a morală, ce se răvără din zăbriștii asupra societății românești, o mulțime de lupători harnici de mai înainte se retraseră din mijlocul luptei. A junerăm într-o stare anarhică, ca nimeni să nu mai fie respectat și în nimeni să nu mai avem încredere. Suntem cuprinși și asțezi de cel mai prămjios pesimism, că nu mai credem în nimeni și în nimic.

Și nu trebuie să ne prindă mirarea când am de auzit predici populare, că cei mai iubii fruntași de odinioară ai lui vrău să li țese, că un sinod eparchial a comis un act anuman și mișelesc, că nu numai nimeni la noi, dar și în libera Românie se află mișcări, oameni mari, învățați și bogăți, care se vopsesc nouă răul și vreau să ne dea pe mâna Maghiarilor, — și când pretinzi de sigur, că poporul să îți creadă, că spuni adevărul și nu mințesti, fi va oare de mirat, dacă acest popor va fi cuprins de scârba și de greață, și dacă va veni la convingerea, că, după cele scrise prin gazete, trebuie ca neamul românesc este un neam de oameni mișei, trădători, lași, prin armare nevrednic de a mai trăi, ori de a te mai interesa, de a te lupta pentru el?!

Intr'adevăr mulți dintre noi rezonază în chipul acesta, mulți sunt pe cale a dispărea de viitorul națiunii noastre. Căci să avem în vedere, că în vreme ce confrății de la Sibiu prin școala lor educativă au scutit întregul prestigiu moral al prezentului nostru politic, de care este necesar să se inspire generațiile viitoare, în același timp nici trecutul nostru nu ne servește ca izvor suficient de însuflețire națională, pentru-că pe deoarte noi înșine nu ne dăm silința de a-l lumina și a-l curăța, de altă parte în școlile maghiare, unde se crește partea cea mai însemnată a

tinerilor români, acest trecut este sau cu totul ignorat sau înfățișat în colorile cele mai negre și mai rușinoase.

Lipsa de încredere și de însuflețire, pesimismul maselor populare l'au putut remarca până acum și în campania lăncu, pe care presa noastră a purtat-o de altfel cu destulă bărbăție. Trebuie să miraturisim, că între împregiurări normale și în urma atâtor agitațiuni poporul nostru s'ar manifestat cu mult mai imouător într-o chestiune atât de însemnată, dacă nu s'ar afla și acum sub influința deprimătoare a ciumei, ce an adus-o pe capul lui tainicilor directori politici ai „Tribunei” falsificate.

Ne ar țuce prea departe, ca să arătăm toate calamitățile, ce ne-au ajuns, de când d-nul Coroianu și Rațiu au dat mâna cu adversarii curentului tribunist, ca împreună să ne facă școală și educațiune politică. Cei ce cunosc firea poporului românesc și se interesează de viitorul lui, se vor fi convins în cei din urmă patru ani de zile, că o astfel de școală este greșită și că trebuie sau îndreptată sau desființată.

Românii se vor întoarce earăși la școala care le-a dat lor bărbați luminați și energici, unde au câștigat însuflețire și încredere în viitorul neamului românesc. Aceasta școală va vesti și mai departe duhul dragostei și al înțelegerii între frați, va restabili adevărul, că precum nici odată în trecut, astfel nici acum nu pot să existe „trădători de neam” ori de „patrie” în sinul națiunii române. Și earăși vom face acțiuni naționale în butul tuturor moderatilor noștri, în ciuda tuturor guvernelor maghiare.

Aceste speranțe încoțesc în inima noastră, când vedem iarăși între noi făcând lumină pe cei ce atâtea probe ne-au dat de înțelepciunea și hărnicia lor. Nu se putea, ca hula și clevețele unor oameni inconștienți să triumfeze asupra celor ce știu că este natural a îndura ostentii și supărări pentru conservarea și ajutorarea oamenilor.

Intemeitorii școlii tribuniste, toți acei cari au muncit și au pățimit pentru cauzele poporului nostru, să fie asigurați, că acest popor totdeauna le va fi cu recunoștință pentru jertfele mișe de ei și li va urma totdeauna pe calea de ei arătată. Fiți deci rezolutați în fruntea noastră iscușțiilor sennătorii lupta începută de voi trebuie dusă la bun sfârșit! Soarele dulce de primăvară începe iarăși să ne saridă.

## Colonisările în Bănat.

Daranyi, ministrul agriculturii, ține să-și execute cu încetul planurile promise în ce privește colonisările.

Cea mai nouă dovadă despre aceasta o găsim într'un comunicat al lui „Pesti Napló” de Duminecă, unde se spun următoarele:

„Ministrul de agricultură Daranyi a cumpărat dela capitulul Cenadului 4707 jugere pământ în Stăncosfalva, unde vor fi colonisate 160—170 familii (ungurești). Tot pentru scopuri de colonizare au fost stîrpite în comitatele Timiș și Caraș-Severin 3700 jugere de pădure. În Apatin, cea mai nouă colonie, s'au clădit deja până acum 80 de case. Prețul unui loc de câte 20 jugere este 4000 coroane, care sumă în timp de 50 ani colonistul are s'o plătească pe lângă percente de 4 la sută.

„La T-Recaș s'au colonizat deja 234 familii, cari în preț de cumpărare au plătit 185.600 coroane. Tot acolo pot să se așeze încă vr'o 230 familii.

„Ministrul de agricultură a înființat în toate coloniile: gospodării de model, școli de repetiție și însoțiri de credit. Unele din aceste colonii tinere sunt atât de dezvoltate, ca, de pildă, în Vadășerdő, încât coloniștii pe cale socială și-au înființat acolo un internat, care este subvenționat acum și din partea ministrului de agricultură.

„In acest internat sătesc Românii și Germanii din împregiurime își trimit copiii la școala de stat, ca să învețe limba ungurească”.

Românii de prin acele părți să fie însă cu ochii în patru și să se păzească de mreaja ce li-se întinde.

## DIN ROMANIA

De la Ateneu.

Secțiunea științifică a Ateneului Român a ținut o adunare în care dl. V. A. Urechia a făcut importante comunicări asupra primului azil întocmit în țeară

pentru leproși. Acest azil a fost în țeară la anul 1810 la bis. Elef. Cotroceni.

Drul Constantin Caracaș a sărcinat cu îngrijirea și izolarea dintăiu leproși aduși în acest azil. Dl. V. A. Urechia a mai cumpărat câteva documente din 1808, referind la inspectarea farmaciilor și oprirea a acelora cari fără titluri academice aveau o medicină. Intre acestia ovrei și un ture.

După dl. V. A. Urechia a G. Diamandy, făcând o dare de interesantă după săpăturile ce a toamna anului trecut la stațiunea rică din Cucuteni.

Afacerea Hallier.

La Senat dl. Boldur-Epinterpalat Vineri și el guvernului numele junimiștilor asupra poliției care cu prilegiul demunilor unilor contra afacerii Hallier tratat pe cetățeni.

Cât de înăsprite sunt relațiile dintre junimiști și conservatori poate vedea și din limbajul reprezentantului junimiștilor contra conservatorilor.

Eată ce a zis, între altele

„D-voastră ați spus că veți fi blândetă.”

„Această blândetă am vădit în Slatina când ați împușcat oamenii pe strada Grivitei zilele acestea și lucrul mai grav cu cât D-v. ați făcut man din strada Eoel.

„Dacă afacerea Hallier s'ar ju guvernul dlui Sturza, oare dl. Eoel fi în fruntea manifestațiilor?”

A intrat în luptă chiar dl. rescu. Sâmbătă d-sa a făcut următoarea cerere:

„In urma declarației dlui Min finance că în afacerea Hallier n'a nici o intervenție a vre-unui stat să că a existat o „necesitate inexorabilă” s'ar dovedi „prin acte”, am onorat pe dl. președinte al senatului să bina intervenți pe lângă Onor. guvernul să pună la dispoziție pe biroului actele de care a vorbit dl. Min finance și de a căror cunoaștere să înță pentru a anunța o interpellare stă chestiune”.

După-cum se vede, afacerea Hallier va preocupa încă mult o politică din țeară.

## FOOTBALLUL POPORULUI

### Comorile Africii-sudice.

De mult deja, zi de zi, sosesc știri din câmpul războiului sud-african, pe cât de interesante, pe atât de triste, căci mult sânge nevinovat s'a vărsat și vărsa se-va încă în acea parte a Africii. Acolo, unde Burii, disprețuind moartea și cu o vitejie aproape fără părechie, își apără libertatea față cu un dușman nesetios în bogății și înarmat mai puternic.

Pentru ce au parit Englezii acest război neamului de exterminare împotriva micii populații bore? Doar pentru-că miliașii englezi vor s'o răspândească în această parte aproape necunoscută a Africii? Doar pentru-că Burii, acest popor iubitor de libertate, nu vor să și dea jertfa dreptul lor cetățenesc așa fel, cum Englezii vor?

No! Nu hegemonia asupra Burilor, cari abia numără 500.000 o doresc Englezii, căci nici Burii, nici patria acestora nu pot să sporească puterea universală a Engliterei. — Câmpurile de aur ale Burilor deacolo acestea le doresc Englezii, unde, poate mai mult aur se produce decât în toată lumea.

Să ne oprim la Johannesburg, residența câmpurilor de aur ale Africii-de-sud. Aici se adună toți aventurierii și cetele de existenți dubii din toate părțile lumii, cu nădejdea de-a se îmbogăți repede. Aici s'au țesut fi-

rele conspirației împotriva Transvaalului, a cărei urmare este nenorocitul războiului de azi. Abia de 30 de ani sunt cunoscute minele de aur ale acestor ținuturi, și azi deja produsul lor este atât de intens, că în această privință numai cu ceea-ce se produce la Clondic, în depărtatul Nord, s'ar putea compara.

Despre bogăția imensă a acestor mine o idee ne putem face, numai dacă ținem în vedere, că Johannesburgul s'a fundat la 1887, și azi, după 13 ani de la fundare, acest oraș numără deja 135.000 de locuitori, ear stratele lui largi, piețele mari, trenurile electrice și luminația lui minunată — îl presintă străinului ca pe-o modernă metropolă europeană. În anul 1887 s'a scos din minele lui aur în volorare numai de 3 milioane franci; ear produsul de azi al aurului dintr'insele se urcă la valoarea de peste 200 milioane de franci.

Astfel de oraș este Johannesburgul; cu toate astea însă ceva deosebită impresie nu face asupra unui European; viața lui internă este asemenea aceleia dintr'un oraș mai mare european, cu deosebirea numai, că acolo oamenii aleargă agitați și ca mănăși de un fel de boală, — de boala nesățului după aur.

Să ne depărtăm acum de acest mare oraș al aurului și să vedem Kimberley-ul, patria vânătorilor de diamante. Aci se manifestează adevărata viață africană. Aci se scoate diamantul, peatra strălucitoare în colorile curcubeului, atât de rară și atât de din partea femeilor noastre

Ca ori și-care oraș montan, unde comorile naturii se pot găsi în abundență, așa și Kimberley își are trecutul său variat. Băile de diamant ale Africii-de-sud au fost descoperite, din întâmplare, de un vânător de struți la anul 1867, care a văzut odată niște băieți jucându-se cu acest metal strălucitor. El a cumpărat pietrele acestea, foarte ieftin, și dându-le spre examinare, s'a constatat, că pietrele erau — diamante. Aceasta întâmplare a fost urmarea fundării orașului Kimberley.

Aici, în acest enorm de bogat loc au fundat întreprinzătorii îndrăzneți capitala vânătorilor de diamante, și unul din cele mai mari, mai impopulate și mai moderne orașe ale Africii-sudice. Aci și-a găsit vatra Cecil Rhodes, fiul doritor de comori al unui preot sârac din Engliterea, mamorul războiului de azi și aici și-a început el marile speculații, a' căror rezultat este constituirea societății „De Beers Consolidated Mines, Limited”, „Societatea minelor din Africa-sudică”.

Și acest oraș își face impresia unui loc neplăcut, nesimpatic și respingător; cu toate astea și aici se observă o viață agitată, grăbită, și mănășă ca de abur, de dorul fără saț după diamante, după bogății.

Minele de diamant sunt dară monumentele de însemnătate ale Kimberleyului. Minele acestea sunt niște țevi sau tuburi neregulate, cari în direcție perpendiculară străbat în pământ până la adâncimi necunoscute și sunt umplute cu așa numitul „pământ albastru”. Viața numai plăcută nu este în aceste mine; totul e un noroiu. Ne-

grii puternici, jumătate desbrăcați, diligenți săpă pământul din adânci ajutorul mașinilor și scot la suprafață pământul. Cel adus la suprafață pământul virtos, care mai întâiu se și se spală, apoi se începe sărut mantului dintr'insul. Spre acest pământ se pune la dispoziție odată cu despărțiminte sare, în cari se aduce numai aur curat, sau alte metale asemenea.

În aceste odăi de clasare a oamenilor sunt cuprinși de o agitați bită. Cel-ce clasază, este todeauna de încredere; el clasază diamantul după mărime și după valoare. De aici atelierul de diamante, unde se sărută și apoi din nou se clasează strălucirea și valoarea lor. Aceste sunt de-o valoare imensă, și nu mirare, dacă și pezi lor este de zi de zi se aleg acolo câte 800 diamant, care are o valoare de 10 sterlini.

Unde zi de zi se învârtesc morți uriașe, acolo și legile naturii sunt mai aspre. Dar și furtul este nat cu foarte mari greutăți, și chiar succede cu va să fure vr'un diamant, foarte cu greu îl poți căci cumpărătorul tainic mai bucură pe hoț pentru o remunerație care, decât să se expună la o răznică pe aii de zile. Indigenii se locuiește baricadate; acolo mănă dorm; acolo și au localitățile pe și dans, pentru concerte și alte plădar cu lumea din afară nu pot



Cât despre cele petrecute Duminecă, eată telegrama Agenției Române :

București, 20 Martie. Eri liberalii au făcut o întrunire de protestare în fațerea Hallier. După întrunire mulțimea se îndreaptă, pe boulevard, spre statuia lui Mihail Viteazul, să depună acolo steag negru și inscripții sedicioase. Pe drum s'au întâlnit cu contra-demonstranți. O încăierare a avut loc, în care au fost mai mulți răniți; între aceștia căi-va ziaristi opoziționali. S'au operat mai multe arestări. Cercetările continuă.

NOUȚĂȚI

Arad, 20 Martie 1900.

De la Curte. Foile oficiale, atât cea din Viena, cât și din Budapesta, au publicat Dumineca trecută știrea, că în urma învoirii Majestății Sale Monarhului, veduva arhiducesă Stefania și a ținut logodna cu centele Lónyay Elemér, membru perpetuu al casei magnatilor. După o știre mai nouă din Viena, cununia făcă se va țevirși Sâmbăta viitoare în castelul de la Miramare.

În același timp oficiul „Pol. Ert.” din Budapesta vestește, că în cercurile aristocrației vieneze căsătoria morganatică a arhiducelui moștenitor de tron Francisc Ferdinand cu contesa Sofia Chotek se privește ca fapt împlinit. Cununia lor se va face cât mai curând și se spune, că contesa va primi apoi titlul: principesa de Kosterneburg.

Blondein în pensie Foile maghiare publică știrea, că comandantul cetății Aradului, generalul Gustav Blondein, din cauze sanitare și a cerut pensonarea. În urma acestei dăsu se va stabili permanent în Kosterneburg.

Aniversarea luptei dela Mortara și Novara. Vineria viitoare, împlinindu-se 51 ani dela lupta eroică de lângă Mortara și Novara, regimentul 33. de infanterie din Arad va serba în chip festiv amintirea zlei acestei lupte înainte de amezai va fi misă festivă, urmată de un banchet în casina ofițerilor; iar după amezai pentru feciorii din garnisonă se vor arangea felurite jocuri soldățești, sub conducerea colonelului Wachenhausen.

Peregrinul liturgiei maghiare. Sub acest titlu cetim următoarele în „Unirea” : „Au pățit o bieți de ei. Au rămas și de pagubă — și de ris. Nici Dumnezeu nu le-a ajutat, ci cu marea sa înfuriată le-a adus aminte, că în biserică sa nu este deosebire de neam și că tot neamul e de o potrivă plăcut înaintea feței Sale, și că nu iubeste pe cei ce se lapă de poporul în care i-a așezat Dnsul cu mâna sa cea atotputernică.

„Ce era să facă Pontificul Roman? Nu putea să facă alt-fel, de cum îi dictau tradițiunile Scaunului Apostolic. El a răspins din capul locului întreveniarea peregrinilor „maghiari” în favorul limbii liturgice maghiare și nici n'a admis, ca despre un asemenea lucru vorbă să se facă!

„Dar să vedem, ce s'a întâmplat? Kecskedezi Ötön, unul dintre „peregrinul liturgiei maghiare” în Nr. 71 din Budapești Hirlap între altele scrie următoarele :

„Știa Sa s'a așezat pe scaunul său de catifea și a îmbrăcat mantaua de purpură. La un semn dat de camararul de ser-

mantele le consideră ca provenite din meteorii.

Mulțime de meteorii fiind studiați și examinați, s'a constatat, cei drept, că în cei mai mulți s'a găsit și diamant. Aceasta însă ni-o putem explica foarte ușor. În urma scrutărilor mai noue s'a arătat, că viața stelelor e asemenea vieții pământului nostru și materia lor este aceeași cu a pământului. Și în depărtatele stele se petrec tot aceleasi procese chimice, tot în același chip s'au produs și acolo cristalele de diamant, ca și pe pământul nostru. Meteorii căzuți la noi au adus pe pământ materie din lumi străine și în aceștia s'au găsit adeseori cristale de diamant.

Premițând aceste expuneri teoretice, să ne întorcem acum puțin earșii la Kimberley.

Aci se scoate din pământ diamantul de origine necunoscută încă și din această pricină țeara Cap este cea mai scumpă provincă a Angliei.

Are și statul liber Orijne asemenea mine de diamante și ne acestea ar dori să le răpească acum „Societatea Minelor engleze”, pentru-ca prin acestea și împreună cu minel de aur de la Johannesburg, Anglia să și poată constitui cea mai mare societate de mine din lume, care să influențeze asupra circulațiunii de diamante și aur din lumea întreagă.

Asta e pricina, pentru care s'a pornit actualul războiu atât de sângeros, și pentru care trebuie să piară atâtă sumedenie de oameni nevinovați.

viciu cei doi episcopi ai nostri s'au pus în genunchi înaintea Sfinției Sale urați de 12 membri ai presidinului, fiind-că pe alții nu i-au admis în apropierea Sfinției Sale din considerare la vârsta Sa înaintată. Vălyi (episcopul rutean de la Eperjes. Red.) voi să de a cetire vorbirei sale mai înainte prezentate spre vedere, în care vorbire însă nu i-s'a dat permisiune să facă pomenire de liturgia maghiară; dar la un semn dat a fost silit a se restringe numai la puține cuvinte. În cuvintele sale a talmăcit înainte de toate omagiu peregrinilor săi față de Sfantul Părinte din incidentul anului iubilăar, apoi a prezentat memorandumul Magiilor greco-catolice, amintind, că în memorandumul acesta Maghiarii greco-catolice cer concesionarea de a pute folosi în liturgie limba lor maternă maghiară. Atunci s'a întâmplat, că unul dintre ceremonieri a făcut semn de adăncă măhnire.”

Dueluri între Români. Nainte cu un an în Oradea a fost un șir întreg de provocări. Oraștia ține, se vede, să eclipseze celelalte centre românești. Ni-se scrie anume, că acolo în ultimele zile au fost trei dueli, dintre cari unul îndeosebi s'a terminat cu rănire destul de gravă.

Și ne mai plângem că stăpânirea ne amărăște viața?

Ofițeri și detectivi. Sub acest titlu toate foile din Budapesta publică o interesantă istorioară petrecută Sâmbăta seara la cafeneaua „Központi” în Pestă-nouă. O cetă întreagă de detectivi a năvălit în cafenea, pentru ca să pună mâna pe doi cocouși exereci, îmbrăcați ca ofițeri de husari, cari își petreceau de miune în numitul local. Unul dintre ei înainte de aceasta cu vro trei săptămâni s'a oprit la numitul hotel, figurând ca sublocotent la husari și și-a închiriat o odaie. Imediat după aceasta „ofițerul” nostru a început acolo a și petrece, aruncând banii ca pleava. Și a cumpărat țasură cu cai și noști întregi își petrecea la muzică și la șampanie; ear' în urmă a închiriat întregul hotel, fără a-l fi putut arvuna. Întrebat de procedarea aceasta, el a spus că acolo vor să vie azi mâne toți ofițerii de la escadronul lui. Hotelierul i-a crezut și ținșrul „ofițer” începă acum a face dar torii și a cumpăra tot felul de lucruri scumpe pe cambii false. Oamenii în cel, din urmă au început să-l bănuiască, ceea ca a observat și el. Eșind într'o zi în stradă, escrocul ofier a instruat pe un caporal de la husari, ca la oară anumită să-l caute în cafenea și să-i raporteza acolo ceea-ce îi spune el. Caporalul așa a făcut. S'a prezentat înaintea „sublocotentului” și i'a făcut raportul, că adevă mâne o să i vină un camarad la hotel, ceea ce s'a întâmplat și bănuiala earșii a dispărut. Cu atât mai mare a fost însă surprinderea Sâmbăta seara, când sala se umplu de detectivi. Unul din aceștia s'a apropiat de masa celor doi „sublocotenteni” și pușnd mâna pe umărul celui ce închiriasa hotelul, detectivul îi zise : „Tu ești, Kovács? Ei, haid' acum cu mine!” Tot asemenea s'a întâmplat și cu celalalt ofițer, care fu dat pe mâna unor ofițeri de husari, invitați și sosiți anume din Pesta. Acest al doilea era adevă sublocotentul de la husari L., care fugise din escadronul seu. A fost pus de fieri în țasură și dus în capitală.

Detectivii își aveau acum și ei prada lor bună : Era Kovács (Kohon), care de mulț vreme e curentat ca escroc și falsificator de cambii și care pentru asemenea fapte de nouă ori a fost deja pedepsit.

Se întâlniseră bine de tot dueënd doi „ofițerii”.

Neolog Ni-se trimite următorul anont funebrel : Subscriși cu inimă plină de durere aducem la cunoștință tuturor conșăngenilor și cunoșcătorilor, că prea-iubita și în veci neuitata noastră : sotie, mamă, bunică și mătușă : Maria Nădăban în 24 F.e.b. v. a. c. la 10 ore din noapte, după un morb îndelungat, și a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului în al 60-lea an al etății și în al 40-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctei s'au as-trucut spre vecinică odihnă în cimiterul gr. or. rom din loc la 26 Februarie v. 1900. Fie-i terina ușoară și memoria binecuvântată ! Soeodor, la 29 F.ebruarie v. 1900 — Demetriu Nădăban, ca sot; Sabina Opre, ca fiică adoptată; Ioan Opre și Stefan Opre, ca fii, Maria Opre ca nepoată; Gavrilă Nădăban, Ioan Nădăban, ca cununați; Ghiula

Puică născută Nădăban, Floare Cosma născută Nădăban, ca cumnate.

Descoperiri romane foarte prețioase. Din Roma se vestește, că nu de mult în Boscoreal din Sicilia a fost descoperită o colecție de picturi de foarte mare valoare. Deputatul italian De Prisco, om bogat și foarte generos, a început de mult și continuă mai multe săpături în acel ținut. Înainte de aceasta cu 2 ani dinouă a aflat o admirabilă comoară de aur, care împodobeste acum Louvre din Paris, și o operă prețioasă de argint, care se găsește azi în muzeul național din Neapol.

Acum însă numitul deputat a dat sub pământ de urma unei vile antice admirabil conservată, în care asemenea s'a găsit o întreagă serie de obiecte de valoare. Cele găsite în giurul vilei nu sunt tocmai de mare preț, sunt adevă : schelete, un mare număr de lampe de lut, obiecte de bronz (între cari și un scaun cu trei picioare, care se poate închide și deschide), mozaicuri etc. Însă cele găsite înăuntrul vilei — sunt surprinzătoare. Pe pereții a patru odăi, curățite deja, s'au găsit foarte bine conservate : frescuri și mai multe tablouri genre. În odăi sunt cel puțin 20 de săpăminte și în acestea următoarele tablouri : un episcopu răzimat de bătă; două figuri femeiești, șezând pe canapea și conversând; o damă înrând bogat îmbrăcată, care joacă la chitară, pe când sclava ei o ascultă; portretele admirabile ale unei părechii șezând pe tron; un gladiator desbrăcat, care răzimat cu amândouă mâinile de baston, îi spune ceva înșofitorului sale, care-l ascultă atentă; o figură femeiască stând și având într'o mână un scut, pe care se observă bine un chip de bărbat.

Prin frumșea sa această colecție întrece — se zice — pe toate cele cunoscute până acum, astfel că după părerea oamenilor specialiști, pe lângă noua colecție descoperită acum, — chiar și cea din Neapol dispere cu totul.

Avis.

Rugăm pe toți abonenții nostri rezstanțieri să bine voiască a și achita de urgență datoria ce au către ADMINISTRAȚIE.

ULTIME ȘTIRI

Budapesta, 19 Martie. Compul (podul mișcător) de la Calocca, rupându-l-se o funie în urma vijeliei turbate, s'a scufundat, înecând în valurile Dunării 25 oameni, o mulțime de vite, care și alte mărunișuri.

Londra, 20 Martie. Lângă dealurile Biggars Burii au terminat cu lucrările de apărare. Se crede că redutele ridicate sunt cu neputință de a fi luate.

Din Pretoria vine știrea că la Kronstadt Krüger el însuși conduce lucrările de apărare. (Se știe că Krüger fusese un escelent general, înainte de a fi ales președinte. Red.) Sunt concentrați acolo 25.000 Buri, să împedice înaintarea lui Roberts. Drumul de fer este nemicit, ca Englezii să nu-l poată folosi.

Din Capstadt se anunță că la 17 c. orașul Victoriawest a fost ocupat de indigenii resculați și de Buri. Englezii de p'acolo s'au refugiat la Capstadt. Drumul de fer și telegraful este stricat între Vosberg, Vyburg, Kenhard și alte provincii engleze, unde revoluția se întinde, fiind pe acolo trupe engleze foarte puține.

Roma, 20 Martie. Se crede că Krüger a rugat pe regele Humberto să mijlocească pace.

Londra, 20 Martie. Până în despresurarea Ladysmitului și Kimberley lui Buri au avut 677 morți și 2199 răniți. Dintre aceștia 151 s'au vindecat deja.

Editor : Aurel Popovici-Barcianu. Red. respons. : Ioan Russu Șirlianu.

Alegerile pentru Sinod.

Din cercul Timișorii primim știrea că în urma unei consfătuiri mai recente ce s'a făcut din partea unor fruntași s'a decis a se susține pe lângă dl Emanui Unghiu candidatura d-lui Emeric Andreescu. În cercul Vinga candidatura dlui George Lazaru, avocatul băncel „Victoria”.

Pe baza unor știri mai recente șinem înregistrăm următoarele : Iavățătorii din districtul Siret și-au exprimat, cu 14 voturi contra 9 și 4 abțineri, ca pe lângă dl Russu Șirlianu să fie candidat dl Iuhu Groșoreanu, Iavățător în Gălșă.

În cât ne privește, avem aceeași simțăminte considerate pentru dl Groșoreanu ca și pentru dl Boțoc. Amândoi sunt Iavățători merituoși Alegerea cade în dreptul alegătorilor.

În celelalte cercuri după știrile primite se vor susține următoarele candidaturi :

- Radna d-nii I. Belez și S. Raicu.
R. Șirlianu
G. Feier și Vasile Goldiș.
N. Mladin și Dr. G. Popa.
F. Truța și Dr. C. Groza.
M. Veliciu și Dr. C. Ardelean.
Dr. Oncu și Dr. G. Popovici.
Dr. I. Suciu și Aurel Micu.
Dr. Oprean și Aurel Petrovici.
Dr. Al. Marta.
Dr. Aurel Lazar și P. Fașie.
Dr. I. Pap și P. Gavrillette.
D. Negrean și P. Pap.
V. Babeș și George Lazaru.

Un contact. Bietul Negru african de culoare stă în serviciul Societății, până când câștigă atâtă, din ce să și poată cumpra o părechie de bot și una sau două șii.

William Crookes, celebrul naturalist englez, a studiat mulț vreme câmpurile de diamante din Africa Sudaică, și într'o prelețare a sa, ținută în „Royal Institution”, a arăbit mai ales despre originea diamantului sud-african. — Părerea lui este, că diamantul e de origine vulcanică. Ferul din lăncimea pământului se găsește la un grad de încălzire mare de necrezut și dacă vine în atingere cu cărbunele, el se unește cu acesta în chip chemic. Această mestecătură s'a întâlnit apoi cu apa, și în urma acestei basteia ferul, foarte repede Iavțosătat, a produs o presiune atât de uriașă asupra particulelor de cărbune ce sunt în porii ferului, că acelea, ajunse la o temperatură extraordinară de mare, au devenit fluide, iar apoi, răcindu-se foarte rapid, — ele s'au Iavțosătat în forma de cristal.

În urma erupțiunilor vulcanice, cantitatea de fer a ajuns în păturile superioare ale pământului; aicel, în timo de mil sau milioane de ani, a venit în contact cu apă, care a atacat ferul, și prin această pătrundere a primit la acel loc culoarea alăstră. În acest chip se poate explica colorarea albastră și enorma cantitate de fer soluțat din câmpurile de diamante dela Kimberley.

Foarte mulți sunt de credință, că deosebirea cu meteorii cade și diamantul pe pământul nostru, și aderenții acestei ipotese se bazează numai într'atâtă, că ei toate dia-

# H. Rosenblüh și soț, în Arad, Piața-Libertății 19.

## Novitățile noastre în stofe de primăvară

au sosit și le avem în asortiment bogat.

**Mostre în provincă trimitem gratuit.**

Se pot căpăta în mare asortiment: covoare, perdele, plapome, saltele de cea mai bună calitate.

H. ROSENBLÜH și soț, ARAD.

H. ROSENBLÜH și soț, ARAD.

Panza și pânzături pentru masă, stergare, damaste și stafire (truso) pentru mirese le avem solid confecționate și în asortiment bogat și permanent în deposit.

H. ROSENBLÜH și soț, ARAD.

Ciorapi împlețiți de robi pentru dame, bărbați și copii, pe lângă toată urecarea continuă a preferințelor, procurându-și în conștiință favorabile, îi vindem și mai departe tot cu prețurile cele vechi.



Mănuși glace de Praga pentru dame, cu trei nasturi, părechia . . . . 85 cr.  
Veritabile mănuși de Carlsbad pentru dame, cu patru nasturi, părechia . . . . 95 cr.

H. ROSENBLÜH și soț, ARAD.

425 1-6

**Conducătorul prăvăliei: George Jankovits.**

# A apărut

**Și să află de vânzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:**

- |   |                |
|---|----------------|
| 1.) „Calendarul nostru” — pe 1900. prețul   | cor. — 60 fil. |
| 2.) „Amicu Poporului” — de Titus Vuculescu, prețor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul   | „ 1.— ”        |
| 3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, prețul   | „ 2.— ”        |
| 4.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu, prețul  | „ —80 ”        |
| 5.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Pacățianu, prețul  | „ 2.— ”        |
| 6.) „Principiile politice”, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățianu — prețul   | „ 4.— ”        |
| 7.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. Prețul.   | „ 2.50 ”       |
| 8.) „Războiul pentru neatârare” și „Povestea unei coroane de oțel” ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului   | „ 1.20 ”       |
| Prețul „Coroanei”   | „ 1.60 ”       |
| 9.) „Din vremuri apuse” — de Judita Secula născ. Truția — prețul  | „ 1.— ”        |
| 10.) „Vieritul” — de Petru Vancu, prețul  | „ 1.— ”        |
| 11.) „Teoria Dramei” — de Dr. Iosif Blaga. Prețul:  | „ 3.60 ”       |
| 12.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu. Preț:  | „ 1.60 ”       |
| 13.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț. Preț.  | „ 5.— ”        |
| 14.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul, preț  | „ 1.50 ”       |
| 15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz, prețul   | „ 1.20 ”       |
| 16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom” (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Aceasta liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s’a redus dela 6 la 5 coroane. |                |

La comanda să se mai adauge de fiecare op 10 fileri spese postale.